

**T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI PROJESİ**

**DİL VE EDEBİYAT
TÜRKLER VE TÜRKÇE
TÜRKLERİ FARKLI COĞRAFYALARDA YAŞAMAYA İTEN
SEBEPLER**

Prof. Dr. Ahmet MERMER

**EKİM - 2009
ANKARA**

1.7. Türkleri Farklı Coğrafyalarda Yaşamaya İten Sebepler

Anahtar Kelimeler: Türkler, Türkçe, Farklı coğrafyalar

Ünlü Türkolog Radloff'a göre dünya dilleri arasında Türk dili kadar geniş bir alana yayılmış başka bir dil yoktur. Bu aynı zamanda şu demektir ki, Türkler kadar geniş bir alana yayılmış başka bir millet yoktur. Bu alanın yaklaşık 12 milyon kilometre kare olduğu söylenmektedir. Hâlbuki Türklerin ataları daha M.Ö. 2000-1000 yılları arasında Ural dağları ile Sayan, Altay ve Tanrı dağları arasında yaşıyorlardı. Bu coğrafya, Avrasya'nın orta bölgesi idi. Doğuda Moğol, Tunguz ve Korelilerin ataları bulunuyordu. Batıda ise, kuzey bölgelerinde Fin ve Macarların ataları; güney bölgelerinde Arî kavimler vardı. Türkleri bu noktadan geldiğimiz noktaya getiren şüphesiz pek çok sebep vardır.

Karakterleri gereği çok hareketli ve göçebe bir kavim olan Türk milletinin yerleşik hayata geçişlerinin Uygurlar döneminde gerçekleştiği söylenir. Buna rağmen sürekli bir mücadele, dış güçlere karşı savaş, Türklerin gündelik hayatının bir parçası olmuştur. Yeni yerler kazanma ve kanda dolaşan cihan hakimiyeti arzusu Türkleri yerinde duramaz bir millet yapmıştır. Dışarıdan gelen çeşitli sebepler de Türkleri bazen harekete mecbur kılmıştır. Batı Türklüğü ve Doğu Türklüğünün geçen yüzyıllardaki maceraları onları bugün yaşadıkları topraklara getirmiştir. Mesela Karadeniz ve Kafkasların kuzeyi ile İdil-Ural bölgesi Türklüğünün temeli Avrupa Hunları tarafından atılmıştır. Köktürklerin, Uygurların, Selçuklunun, Osmanlının, Çağatay Hanlığının, Rusya'nın, Çin'in ve başka etmenlerin de bugünkü tablonun oluşmasında paylarının olduğu muhakkaktır.

Türkler arasında farklı farklı boyların mevcudiyeti, her kolun baş olma isteği, birbirleriyle mücadeleyi de beraberinde getirmiştir. Tarihin bilinen dönemlerinde tam bir Türk birliğinin sağlanmış olduğu söylemek tam doru olmaz. Siyasi ve ekonomik sebepler bir yana Türklerin bu kadar geniş bir coğrafyaya yayılmış olmaları tabii şartlarla da ilişkili olabilmıştır.

Sonuç olarak coğrafya, iklim, göçler, dış güçlerle savaşlar, kendi aralarındaki mücadeleler, çeşitli devletlerin uyguladıkları politikalar vb. Türklerin bu derece farklı coğrafyalarda yaşamaya mecbur kılmıştır.

Bugün birbirinden çok farklı coğrafyalarda yaşasa bile Türk milleti, dili sayesinde bir araya gelebilmekte, ortak bir hissiyata sahip olabilmektedir. Dillerini kaybetmedikleri sürece Türk devlet ve toplulukları arasındaki bugünkü uzaklık, sadece coğrafyadan ibaret kalacaktır.

Kaynak (Source):

- Akar, Ali, **Türk Dili Tarihi**, Ötüken Yay., İstanbul 2006
- Caferoğlu, Ahmet, **Türk Dili Tarihi**, Enderun Kitabevi, (3. baskı), İstanbul 1984.
- Demir, Nurettin, Yılmaz, Emine, **Türk Dili El Kitabı**, Grafiker Yay., Ankara 2003
- Ercilasun, Ahmet B., **Başlangıçtan Yürüncü Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, Akçağ Yay., Ankara 2004.
- Ercilasun, Ahmet B., “Tarihten Geleceğe Türk Dili”, *Türk Dili*, 569, Mayıs 1999, s. 355-362.
- Eren, Hasan, “Türklerin Ana Yurdu Sorunu”, *Türk Dili*, Aralık 2001, s. 665-687.
- Golden, Peter B., **Türk Halkları Tarihine Giriş**, (Çev. Osman Karatay), Karam Yay., Ankara 2002.
- Gumilev, Lev, **Eski Türkler**, (Çev. Ahsen Batur), İstanbul 1999.
- Gülensoy, Tuncer, **Türkçe El Kitabı**, Akçağ Yay., Ankara 2000.
- Róna-Tas, A., **An Introduction to Turkology**, Szeged, Studia Uralo-Altaica 33, 1991.
- Sertkaya, Osman Fikri, “Göktürk Harfli Uygur Kitabelerinin Türk Kültür Tarihi

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)		
5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğin her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.		
Kaynağı Hazırlayan(Grup üyesi) / Emeği Geçen	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Ahmet MERMER/ Yrd. Doç. Dr. Feyzi ERSOY	Prof. Dr. Ahmet MERMER	Prof. Dr. H. Hale KÜNÜÇEN